

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU
I REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY
z dnia
zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009

Na podstawie art. 28 ust. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.¹⁾), zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009 (Dz. Urz. Woj. Pom. poz. 1161, Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. poz. 1183) załącznik nr 5 otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1936, z 2016 r. poz. 2249 i poz. 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 132 i 1074

Załącznik do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
z dnia.....
zmieniającego zarządzenie w sprawie
ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru
Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009

Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie ²⁾
A021 Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	<p><i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i></p> <p>Zapobiegnięcie utracie siedlisk lęgowych poprzez zachowanie szuwarów w rejonach występowania gatunku</p>	<p>Województwo pomorskie: gmina Brusy: tereny podmokłe w północnej części m. Broda, Jezioro Wielkie Młosino, gmina Chojnice: południowa część Jeziora Śpiewnik, gmina Czersk: Jezioro Wieckie, gmina Dziemiany: Jezioro Osty (część zachodnia), gmina Kaliska: Jezioro Trzechowskie (Czechowskie), tereny podmokłe na północny - wschód od m. Czarna Woda (łąki Podlesie i okolice Jeziora Błaszczki), gmina Karsin: tereny podmokłe przy Wdzie koło miejscowości Bąk</p>	<p>Właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, gminy: Kościerzyna, Lipusz, Dziemiany, Karsin, Stara Kiszewa, Studzienice, Lipnica, Parchowo, Bytów, Czarna Woda, Kaliska, Zblewo, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (gmina miejska i wiejska), Smętowo Graniczne, Brusy,</p>

²⁾ Działania wykonywane w ramach posiadanych kompetencji.

		<p>Wybudowanie, tereny podmokłe na północny-wschód od Karsina (miedzy miejscowościami Karsin i Cisewie)</p> <p>gmina Kościerzyna: Jezioro Chądzie, gmina Lipnica: tereny podmokłe Pceń k. Zapcenia, tereny podmokłe na północ od m. Smołdziny, gmina Lipusz: Jezioro Osty (część wschodnia), gmina Lubichowo: Jezioro Wielki Ocypel, tereny podmokłe na północ od miejscowości Ocypel, gmina Osiek: Jezioro Kałębie Jezioro Udierz, Jezioro Słone (pn. część), Jezioro Czarne (pd. część), gmina Stara Kiszewa: Jezioro Chądzie, Jezioro Grzybno na zachód od m. Grzybno, Jezioro Krąg, gmina Zblewo: Jezioro Niedackie, Jezioro Ostrowite</p> <p>oraz siedliska łęgowe gatunku wykazane w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko lub w trakcie procedury w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub wykazane w trakcie prowadzonych badań</p>	<p>Konarzyny, Czersk, Chojnice, starostwa powiatowe w: Kościerzynie, Bytowie, Starogardzie Gdańskim, Chojnicach, RDOŚ w Gdańsku</p>
<p><i>Działania dotyczące monitoringu³⁾ stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i></p>			

³⁾ Zgodnie z metodyką przyjętą do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie odżywiających się samców co 3 lata, 3-4 krotnie w sezonie lęgowym (w okresie IV - V). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	5-6 powierzchni kontrolnych po 100-200 km ² każda, w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
Nie planuje się			
A022 Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
Zapobiegnięcie utracie siedlisk lęgowych poprzez zachowanie szuwarów w rejonach występowania gatunku	Województwo pomorskie: znane rejon występowania gatunku: tereny nad Wdą - na pn. od m. Osowo Leśne (gm. Lubichowo), Jezioro Kałębie (gm. Osiek) oraz siedliska lęgowe gatunku wykazane w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko lub w trakcie procedury w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub wykazane w trakcie prowadzonych badań	Właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, gminy Kościerzyna, Lipusz, Dziemiany, Karsin, Stara Kiszewa, Studzienice, Lipnica, Parchowo, Bytów, Czarna Woda, Kaliska, Zblewo, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (gmina miejska i wiejska), Smętowo Graniczne, Brusy, Konarzyny, Czersk, Chojnice, starostwa powiatowe w Kościerzynie, Bytowie, Starogardzie Gdańskim, Chojnicach, RDOŚ w Gdańsku	
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			

Projekt

	Monitoring stanu ochrony populacji łęgowej - liczenie odżywiających się samców co 3 lata, 4 razy w sezonie łęgowym (2 kontrole - 15 maja–5 czerwca, 2 kontrole - 15 czerwca–31 lipca). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu 3 lat po aktualizacji stanu wiedzy o stanowiskach łęgowych gatunku	5-6 powierzchni kontrolnych po 100-200 km ² każda, w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach łęgowych	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Aktualizacja stanu wiedzy o stanowiskach łęgowych – wykonanie jednorazowej inwentaryzacji zajmowanych stanowisk łęgowych w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Znane rejony występowania gatunku: w województwie pomorskim: tereny nad Wdą - na pn. od m. Osowo Leśne, Jezioro Kałębie, w województwie kujawsko-pomorskim: Jezioro Święte (Błądzimskie), Jezioro Mukrza (Wierzchy), Jezioro Mątaska, i potencjalne tereny łęgowe na terenie obu województw	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Działanie obligatoryjne: utrzymanie odpowiedniej struktury żerowisk poprzez: a) zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych, b) ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych	Łąki śródleśne na terenie obszaru Natura 2000 w granicach woj. pomorskiego, poza rezerwatami przyrody	Zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji łęgowej – liczenie zajętych rewirów i kontrola stref ochronnych	5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km ² każda, w rejonach występowania	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy

Projekt

		rzadziej niż co 4 lata, dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.III-20.IV i 20.VI-20.VII). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych	
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Nie planuje się			
A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	Działanie obligatoryjne: utrzymanie odpowiedniej struktury żerowisk poprzez: a) zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych, b) ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych	Trwale użytki zielone na terenie obszaru Natura 2000 w granicach woj. pomorskiego, poza rezerwatami przyrody	Zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości	
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Nie planuje się			
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Wykonanie badań określających ilość kolizji ptaków z przewodami napowietrznych linii elektrycznych. Na podstawie wyników dokonanie analizy wpływu kolizji na populację i wskazanie działań ochronnych. Badania należy przeprowadzić jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO.	Obszar Natura 2000 na terenie województwa pomorskiego	RDOŚ w Gdańsku	
A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	Nie planuje się			

cygnus	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Gromadzenie informacji w zakresie pojawiania się gatunku w obszarze w okresie lęgowym	Odpowiednie siedliska lęgowe na terenie całego obszaru Natura 2000 – bagniste płytkie jeziora i otaczające je torfowiska	RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy we współpracy z parkami krajobrazowymi: Wdzydzkim, Wdeckim, Tucholskim i Zaborskim
	Określenie stanu populacji przelotnej i zimującej (miejsce nocowania i żerowania, oszacowanie liczebności) oraz ewentualnych zagrożeń i działań ochronnych. Badania należy przeprowadzić jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO.	Znane i potencjalne miejsca występowania gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
Gromadzenie informacji w zakresie pojawiania się gatunku w obszarze w okresie lęgowym	Historyczne siedliska lęgowe - południowe obrzeża Borów Tucholskich	RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy we współpracy z parkami krajobrazowymi: Wdzydzkim, Wdeckim, Tucholskim i Zaborskim	
A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się.		

		<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
		Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie zajętych rewirów co 3 lata dwukrotnie w sezonie lęgowym (15.V-15.VI i 1-20.VIII). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km ² każda, w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych	
		RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy		
		<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
		Nie planuje się		
A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	Nie planuje się			
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie zajętych rewirów i kontrola stref ochronnych nie rzadziej niż co 4 lata, dwukrotnie w sezonie lęgowym (IV i VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO.	5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km ² każda, w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy,	
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
Nie planuje się				
A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	Nie planuje się			
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej – liczenie zajętych rewirów i kontrola stref ochronnych nie	5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km ² każda, w rejonach występowania	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy	

Projekt

		rzadziej niż co 4 lata, dwukrotnie w sezonie lęgowym (IV i VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych	
		<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
		Nie planuje się		
A075	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
		Nie planuje się		
		<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
		Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie zajętych rewirów i kontrola stref ochronnych nie rzadziej niż co 4 lata, dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.II-20.III i 10-30.VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km ² każda, w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
		<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
		Nie planuje się		
A081	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
		Zapobiegnięcie utracie siedlisk lęgowych poprzez zachowanie szuwarów w rejonach występowania gatunku	Województwo pomorskie: siedliska lęgowe gatunku wykazane w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko lub w trakcie procedury w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub wykazane w trakcie prowadzonych badań	właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na

Projekt

			podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, gminy Kościerzyna, Lipusz, Dziemiany, Karsin, Stara Kiszewa, Studzienice, Lipnica, Parchowo, Bytów, Czarna Woda, Kaliska, Zblewo, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (gmina miejska i wiejska), Smętowo Graniczne, Brusy, Konarzyny, Czersk, Chojnice, starostwa powiatowe w Kościerzynie, Bytowie, Starogardzie Gdańskim, Chojnicach, RDOŚ w Gdańsku
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A094 Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		

	Gromadzenie informacji w zakresie pojawiania się gatunku w obszarze w okresie lęgowym	Coroczna kontrola historycznych siedlisk lęgowych – w tym: jez. Radodzierz, stawy w Zielonce, teren Nadleśnictwa Osie	RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy we współpracy z parkami krajobrazowymi: Wdzydzkim, Wdeckim, Tucholskim i Zaborskim
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	<p>Utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez:</p> <p>1) działania obligatoryjne: zachowanie siedlisk gatunku, położonych na trwałych użytkach zielonych oraz ekstensywne użytkowanie kośne, kośno - pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych,</p> <p>2) działania fakultatywne:</p> <p>a) wstrzymanie się od nawożenia, wapnowania, mechanicznego niszczenia struktury gleby, w tym bronowania i przeorywania w ciągu całego roku oraz od zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu,</p> <p>b) koszenie jeden raz w ciągu roku w terminie od 1 sierpnia do 31 października, koszenie od środka do zewnątrz lanu lub stosowanie „wyplaszacza”,</p> <p>c) pozostawienie nieskosozonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15-20% powierzchni tej działki; w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskosozone (dla działek nieprzekraczających powierzchni 1 ha dopuszczalne jest zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskosozonych i koszenie co rok całej działki lub pozostawienie nieskosozonego fragmentu działki rolnej</p>	<p>Ad. 1) Trwałe użytki zielone w obszarze Natura 2000 poza rezerwatami przyrody,</p> <p>ad. 2) trwałe użytki zielone w obszarze Natura 2000 w miejscach stwierdzenia gatunku, poza rezerwatami przyrody</p>	<p>ad 1) zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości,</p> <p>ad. 2) właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>

	<p>o powierzchni wynoszącej 15-20% powierzchni tej działki),</p> <p>d) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,</p> <p>e) dopuszczalny jest wypas po pokosie do dnia 31 października przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha.</p> <p>W przypadku konfliktu z zapisami planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk pierwszeństwo realizacji mają działania dla ochrony siedlisk przyrodniczych.</p>		
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	<p>Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie odbywających się samców co 3 lata, dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.V-10.VI i 20.VI-30.VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO</p>	<p>20-40 powierzchni próbnych po 4 km² każda, losowo wytypowanych w rejonach występowania właściwych dla gatunku siedlisk</p>	<p>RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy</p>
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
Nie planuje się			
A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	<p>Zapobiegnięcie utracie siedlisk lęgowych poprzez zachowanie szuwarów w rejonach występowania gatunku</p>	<p>Województwo pomorskie: siedliska lęgowe gatunku wykazane w trakcie procedury oceny oddziaływania na</p>	<p>właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a</p>

		środowisko lub w trakcie procedury w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub wykazane w trakcie prowadzonych badań	w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, gminy Kościerzyna, Lipusz, Dziemiany, Karsin, Stara Kiszewa, Studzienice, Lipnica, Parchowo, Bytów, Czarna Woda, Kaliska, Zblewo, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (gmina miejska i wiejska), Smętowo Graniczne, Brusy, Konarzyny, Czersk, Chojnice, starostwa powiatowe w Kościerzynie, Bytowie, Starogardzie Gdańskim, Chojnicach, RDOŚ w Gdańsku
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
Nie planuje się			
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Określenie stanu populacji przelotnej (miejsc nocowania i żerowania, oszacowanie liczebności) oraz ewentualnych zagrożeń i działań ochronnych. Badania należy przeprowadzić jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
A193	Rybitwa	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>	

Projekt

rzeczna <i>hirundo</i>	<i>Sterna</i>	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie zajętych gniazd w koloniach lęgowych co 3 lata, dwukrotnie w sezonie lęgowym (10-30.V i 10-20.VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Kolonie lęgowe: w województwie pomorskim: jez. Udzierz, Okunie k. Kłęczna i tereny podmokłe Pceń k. Zapcenia, w województwie kujawsko-pomorskim: jez. Wierzchy i Żurskie k. Tlenia, Ostrowite k. Błądzimia, Trzcianno k. Śliwic, Radonek k. Legbąda,	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy	
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Nie planuje się			
A196 Rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybrida</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	Nie planuje się			
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej – liczenie zajętych gniazd w kolonii lęgowej na jez. Udzierz, corocznie, dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.V-10.VI i 1-10.VII). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Kolonia lęgowa na jez. Udzierz	RDOŚ w Gdańsku	
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
Nie planuje się				
A197	Rybitwa	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		

Projekt

czarna <i>Chlidonias niger</i>	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie zajętych gniazd w koloniach lęgowych co 3 lata dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.V-10.VI i 1-10.VII). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Kolonie lęgowe: w województwie pomorskim: jez. Udzierz, w województwie kujawsko-pomorskim: jez. Mukrz, Czerwno, Dąbrowa, Miedzno	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Ochrona stanowisk lęgowych poprzez: 1) utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez pozostawianie wykrotów i przewróconych drzew w miejscach gniazdowania lub regularnego przebywania puchacza,, 2) planowanie obiektów infrastruktury turystycznej na szlakach turystycznych (np. wiaty, miejsca odpoczynku, parkingi), w odległości nie mniejszej niż 500 m od granicy stref ochronnych puchacza.	Ad. 1) Miejsca gniazdowania lub regularnego przebywania gatunku (co najmniej jedno wydzielenie leśne, w którym obserwowano gniazdowanie lub regularne przebywanie puchacza), Ad. 2) w odległości nie mniejszej niż 500 m od granicy stref ochronnych puchacza	RDOŚ w Gdańsku, Nadleśnictwa: Lipusz, Kościerzyna, Kaliska, Lubichowo, Bytów, Osusznica, Człuchów, Przymuszewo, Czersk, Rytel (na terenie woj. pomorskiego), Woziwoda (na terenie woj. pomorskiego)
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej – coroczne liczenie zajętych terytoriów i kontrola stref ochronnych dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.II-31.III i VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w	Wszystkie stanowiska lęgowe	RDOŚ w Gdańsku	

	ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez: a) pozostawienie w ramach każdej rębni, na powierzchni manipulacyjnej 4-5% powierzchni starodrzewu (drzewostanu macierzystego) wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy) - nie mniejszej niż 6 arów . Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu. Działanie to nie dotyczy drzewostanów będących w blokach upraw pochodnych. W ramach kompensacji dla uzyskania 5% pozostawionych starodrzewów w każdym leśnictwie mającym uprawy pochodne, pozostawić należy większą powierzchnie starodrzewu na pozostałych zrębach. W przypadku działek zrębowych zlokalizowanych w oddziałach bezpośrednio przylegających do cieków i zbiorników wodnych do powierzchni 5% drzewostanów pozostających do naturalnego rozkładu zalicza się powierzchnię stref pozostawioną przy ciekach i zbiornikach wodnych. W tych oddziałach nie ma potrzeby pozostawienia kęp starodrzewu, b) pozostawienie w drzewostanach wszystkich drzew dziuplastych o ile nie zagraża to bezpieczeństwu ludzi, mienia w istniejących obiektach budowlanych,	Cały obszar Natura 2000	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

	na obszarach w użytkowaniu rębnym takie wyznaczenie pozostawianych kęp starodrzewu, aby obejmowały maksymalną liczbę drzew dziuplastych, c) dążenie do pozostawiania w drzewostanach na całym obszarze docelowo co najmniej 10 m ³ /ha martwego drewna na wszystkich siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb), we wszystkich pozostawionych w drzewostanach kępach starodrzewu oraz w strefach 50 m wokół brzegów wszystkich jezior o powierzchni powyżej 0,5 ha i wzdłuż rzek w pasie o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu		
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji łęgowej – liczenie zajętych terytoriów i kontrola stref ochronnych nie rzadziej niż co 4 lata, dwukrotnie w sezonie łęgowym (25.III-10.IV i 15-30.IV). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu 4 lat po aktualizacji stanu wiedzy o stanowiskach łęgowych gatunku	Stanowiska z wyznaczonymi strefami ochronnymi oraz 20 losowych powierzchni badawczych po 25-100 km ² każda	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Aktualizacja stanu wiedzy o stanowiskach łęgowych – wykonanie jednorazowej inwentaryzacji zajmowanych stanowisk łęgowych w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
A224 Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			

	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	<p>1. Ochrona siedlisk lęgowych poprzez utrzymanie naturalnego charakteru brzegów cieków i jezior, stanowiących istniejące i potencjalne miejsca lęgowe (wyrwy, podcięcia erozyjne, obrywy) - za wyjątkiem miejsc modernizacji istniejących lub budowy nowych punktów czerpania wody związanych z ochroną przeciwpożarową oraz wykonywania działań związanych z zabezpieczeniem istniejącej infrastruktury (drogi, linie energetyczne itp.),</p> <p>2. Ochrona siedlisk żerowiskowych poprzez pozostawienie w nurcie cieków naturalnych przewróconych w sposób naturalny drzew (z wyłączeniem sytuacji, gdy przewrócone drzewa powodują podtopienia terenów zabudowanych, istniejącej infrastruktury technicznej oraz użytków rolnych).</p>	Rzeki i jeziora w obrębie obszaru Natura 2000 , na terenie województwa pomorskiego	RZGW w Gdańsku, ZMiUW WP w Gdańsku, zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Monitoring stanu ochrony populacji - liczenie zajętych terytoriów (nor) – jedna kontrola w maju; z brzegu odcinków rzek i cieków o wyniesionych brzegach porośniętych roślinnością, o szerokości nieprzekraczającej 15 m; wyniesione brzegi większych rzek i jezior kontrolować ze sprzętu	5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km ² każda, losowo wytypowanych w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych, minimalna długość badanej linii brzegowej powinna wynosić 10 km	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy

	<p>plywającego. Monitoring prowadzić co 3 lata, pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO</p>		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A236 Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	<p>Utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez:</p> <p>a) pozostawienie w ramach każdej rębni, na powierzchni manipulacyjnej. 4-5% powierzchni starodrzewu (drzewostanu macierzystego) wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy) - nie mniejszej niż 6 arów. Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu.</p> <p>Działanie to nie dotyczy drzewostanów będących w blokach upraw pochodnych. W ramach kompensacji dla uzyskania 5% pozostawionych starodrzewów w każdym leśnictwie mającym uprawy pochodne, pozostawić należy większą powierzchnię starodrzewu na pozostałych zrębach. W przypadku działek zrębowych zlokalizowanych w oddziałach bezpośrednio przylegających do cieków i zbiorników wodnych do powierzchni 5 % drzewostanów pozostających do naturalnego rozkładu zalicza się powierzchnię stref pozostawioną przy ciekach i zbiornikach wodnych. W tych oddziałach nie ma potrzeby pozostawienia kęp starodrzewu,</p> <p>b) pozostawienie w drzewostanach wszystkich drzew</p>	Cały obszar Natura 2000	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>

	dziuplastych o ile nie zagraża to bezpieczeństwu ludzi, mienia w istniejących obiektach budowlanych, na obszarach w użytkowaniu rębnym takie wyznaczenie pozostawianych kęp starodrzewu, aby obejmowały maksymalną liczbę drzew dziuplastych, c) dążenie do pozostawiania w drzewostanach na całym obszarze docelowo co najmniej 10 m ³ /ha martwego drewna na wszystkich siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb), we wszystkich pozostawionych w drzewostanach kępach starodrzewu oraz w strefach 50 m wokół brzegów wszystkich jezior o powierzchni powyżej 0,5 ha i wzdłuż rzek w pasie o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu		
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej – liczba stwierdzonych osobników, nie rzadziej niż co 4 lata , dwukrotnie w sezonie lęgowym (20.III-10.IV i 10-30.IV). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	40 powierzchni kontrolnych po 4 km ² każda, losowo wytypowanych w rejonach występowania właściwych dla gatunku siedlisk	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
Nie planuje się			
A246 Lerka <i>Lullula arborea</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
Nie planuje się			
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
Nie planuje się			

	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A004 Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Zapobiegnięcie utracie siedlisk lęgowych poprzez zachowanie szuwarów w rejonach występowania gatunku	Województwo pomorskie: siedliska lęgowe gatunku wykazane w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko lub w trakcie procedury w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub wykazane w trakcie prowadzonych badań	Właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, gminy Kościerzyna, Lipusz, Dziemiany, Karsin, Stara Kiszewa, Studzienice, Lipnica, Parchowo, Bytów, Czarna Woda, Kaliska, Zblewo, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (gmina miejska i wiejska), Smętowo Graniczne, Brusy, Konarzyny, Czernik, Chojnice, starostwa powiatowe w Kościerzynie, Bytowie, Starogardzie Gdańskim, Chojnicach, RDOŚ w Gdańsku
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Przeprowadzenie rozpoznania w zakresie miejsc występowania, liczebności i stanu ochrony populacji	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy

Projekt

	lęgowej w obszarze - jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO		
A005 Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony ich siedlisk oraz związane czynnej gatunków zwierząt oraz z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
A028 Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
A036 Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		

Projekt

	Określenie stanu populacji zimującej (miejsce nocowania i żerowania, oszacowanie liczebności) oraz ewentualnych zagrożeń i działań ochronnych. Badania należy jednorazowo przeprowadzić w ciągu 5 lat obowiązywania PZO	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
A043 Gęgawa <i>Anser anser</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie par lęgowych nie rzadziej niż co 4 lata 2-3-krotnie w sezonie lęgowym (IV, VI). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu 4 lat po aktualizacji stanu wiedzy o stanowiskach lęgowych gatunku	Stanowiska gatunku nad Jez. Somińskim i na południowym brzegu jez. Kałębie oraz stanowiska określone na podstawie badań prowadzonych w ramach uzupełnienia stanu wiedzy	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
1) Przeprowadzenie rozpoznania w zakresie miejsc występowania i liczebności populacji lęgowej w obszarze – jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO; 2) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie wpływu polowań na stan ochrony gatunku w obszarze - jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO.	ad. 1) Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000 , ad. 2) Obszar Natura 2000 na terenie województwa pomorskiego	ad.1) RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy, ad.2) RDOŚ w Gdańsku	
A051 Krakwa <i>Anas strepera</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		

	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Przeprowadzenie rozpoznania w zakresie miejsc występowania, liczebności i stanu ochrony populacji lęgowej w obszarze - jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy,
A052 Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	1) Przeprowadzenie rozpoznania w zakresie miejsc występowania i liczebności populacji lęgowej w obszarze – jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO; 2) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie wpływu polowań na stan ochrony gatunku w obszarze - jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	ad. 1) Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000 , ad. 2) Obszar Natura 2000 na terenie województwa pomorskiego	ad. 1) RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy ad. 2) RDOŚ w Gdańsku
A055 Cyranka <i>Anas querquedula</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		

	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Przeprowadzenie rozpoznania w zakresie miejsc występowania, liczebności i stanu ochrony populacji lęgowej w obszarze - jednorazowo w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
A067 Bucephala clangula	Gągoł	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>	
	<p>Ochrona siedlisk lęgowych poprzez:</p> <p>a) zapobiegnięcie utracie miejsc bezpiecznych do wodzenia piskląt poprzez zachowanie roślinności szuwarowej w korytach cieków naturalnych i przy brzegach jezior i wysp (nie dotyczy wykonywanych poza okresem od 1 kwietnia do 14 sierpnia, prac służących poprawie warunków korzystania z wód, ochronie przeciwpowodziowej lub utrzymywaniu wód, przy uwzględnieniu wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód),</p> <p>b) pozostawianie bez zabiegów gospodarczych pasów o szerokości 50 m wokół jezior o powierzchni większej niż 0,5 ha, oraz pasów o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu wzdłuż odcinków rzek, na których występuje ten gatunek lub gospodarowanie na ww. pasach rębniami złożonymi (z wyjątkiem IVd z cięciami zupełnymi), w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego. Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu w drzewostanach IV klasy wieku i starszych, a w drzewostanach pozostałych klas w ciągu całego roku,</p>	<p>ad. a) Gmina Brusy: J. Skoszewskie, J. Somińskie, J. Leśno Górne, Leśno Dolne, J. Wielkie Młosino, J. Kły, J. Skąpe, J. Trzemeszno, J. Moczydło, Gmina Chojnice: J. Śpierzynnik, J. Wysokie, J. Niedźwiedzie, J. Wegner, Gmina Czarna Woda: Wda, wydzielenia 15-04-1-10-432-a-00, 15-04-1-10-432-f-00 (N-ctwo Kaliska, obręb Bartel Wielki), J. Lubickie, J. Szarmach, Gmina Czersk: Brda, J. Mętne, zbiornik wodny na dz. 411 (obwód Rytel), Czerska Struga, Kanał Brdy, J. Świdno, Wda, J. Skrzyńki Małe, J. Wieckie, Kanał Wdy (Struga Zimne Zdroje), Gmina Dziemiany: J. Dywańskie, J. Krampe, J. Wielkie Sarnowicze, dz. 762 (obwód Trzebuń), J. Schodno, J. Słupinko, J. Wdzydze, J. Brzeżonka, J. Brzeżno, J. Wielkie Młosino, Gmina Kaliska: Studzienicka Struga,</p>	<p>ad. a) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego, ad. b, c, d) właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>

	<p>c) pozostawienie w ww. pasach wszystkich drzew dziuplastych o ile nie zagraża to bezpieczeństwu ludzi, mienia w istniejących obiektach budowlanych,</p> <p>d) na obszarach w użytkowaniu rębnym takie wyznaczanie pozostawianych kęp starodrzewu, aby obejmowały maksymalną liczbę drzew dziuplastych</p>	<p>J. Małe Nierybno, J. Iwiczek, J. Trzechowskie, J. Gogolinek, J. Głębczek, J. Kraśnik Duży, ciek i zbiorniki na terenie Łąk Podlesie Gmina Karsin: J. Wdzydze, J. Czyste, J. Syconki Wielkie, Wda, Gmina Konarzyny: J. Mały Boryń, J. Duży Boryń, Gmina Kościerzyna: Wda, J. Gołuń, J. Debrzyno, J. Kotel, J. Chądzie, Wieżyca, Gmina Lipnica: Pceń k. Zapcenia, J. Sierzywk, J. Kielskie, Gmina Lipusz: J. Wieckie, J. Ostronko, J. Trawickie, J. Lubiszewskie, J. Karpno, J. Kulkówko, J. Chude, J. Czyste, Gmina Lubichowo: Wda, J. Świete, J. Ocypel, J. Piaseczne, J. Czernel, J. Bagienka, J. Kochanka, Gmina Osieczna: Wda, J. Klanińskie, J. Płocicz, J. Okunówek Gmina Osiek: Wda, J. Słone, J. Trzebiechowo, J. Kałębie, J. Głuche, J. Tuszynek, J. Czarne, J. Przerzybionek, J. Korzonek, J. Muł, J. Wierzbiny, dz. 2 (obręb Karszanek), J. Bobrówek Gmina Skórcz: wydzielenie 15-11-2-11-191-f-00 (Nadleśnictwo Lubichowo, obręb Lubichowo) Gmina Stara Kiszewa: J. Przywłoczno, J. Czerwonko, J. Krąg,</p>	
--	--	---	--

		<p>J. Białe Błoto, Gmina Studzienice: J. Małe, J. Okunie (Okólno), J. Kłaczno, J. Studzieniczno, J. Krążno, J. Dywańskie, J. Gmina Skoszewskie, J. Lipusz, wydzielenie 11-03-2-11-188-d-00 (Nadleśnictwo Bytów, obręb Bytów), Zblewo: Wda <u>ad. b, c, d)</u> lokalizacje wymienione powyżej oraz: następujące lokalizacje na terenie woj. kujawsko-pomorskiego: Gmina Tuchola: Dopływ z J. Śpierzewnik, J. Sztuczne, J. Zdręczno, Wielki Kanał Brdy, J. Dubielnik, J. Krasne, J. Białe, Brda, Gmina Cekcyn: J. Okierskie, Ruda, J. Mętne, J. Cekcyńskie Wielkie, J. Gwiazda, J. Bieszewskie, J. Czerwno, J. Suchom, J. Trzebczańskie, Gmina Lubiewo: J. Bysławskie, Bysławska Struga Gmina Śliwice: J. Mała Lontka, J. Duża Lontka, J. Długie, Jez. Ślepe, J. Brzeźno, J. Okonińskie Gmina Osie: Wda, Zbiornik Żur, Dopływ spod Zdrojów, Sobina, wydzielenie 12-28-2-11-16-a-00 (Nadleśnictwo Trzebczyny, obręb Szarłata, J. Mukrza, J. Wierzchy, wydzielenie 12-11-1-04-227-c-00 (Nadleśnictwo Osie, Obręb Osie)</p>	
--	--	--	--

		Gmina Warlubie: J. Trzebucze Duże, J. Trzebucze Małe, J. Rumacz, Jez. Rybno Duże, Jez. Rybno Małe, Jez. Sinowa, Jez. Stelchno, Gmina Drzycim: Zbiornik Gródek, Gmina Lniano: J. Ostrowite, j. Dąbrowa, j. Błądzimskie, dz. nr 49 (obwód Mszano), Gmina Gostycyn: J. Szpitalne	
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	Monitoring stanu ochrony populacji łęgowej – co 3 lata dwukrotnie w sezonie łęgowym (II-III dekada kwietnia i II dekada maja – II dekada czerwca) . Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Losowo wytypowane powierzchnie i/lub transekty obejmujące: - minimum 20% długości dolin rzek i większych potoków; - minimum 20% liczby niewielkich zbiorników wodnych o powierzchni do 1 ha (stanowiących potencjalne łęgowiska gatunku); - minimum 30% powierzchni jezior stanowiących potencjalne łęgowiska gatunku (z pominięciem płytkich i zeutrofizowanych zbiorników); jeziora te powinny być kontrolowane w całości.	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
	Nie planuje się		
A069 Szlachar <i>Mergus serrator</i>	Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania		
	Nie planuje się		

	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Gromadzenie informacji w zakresie pojawiania się gatunku w obszarze w okresie lęgowym.	Historyczne siedliska lęgowe –Jeziora Wdzydzkie, Jezioro Słupino	RDOŚ w Gdańsku, Wdzydzki Park Krajobrazowy
A070 Nurogęś Mergus merganser	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Ochrona siedlisk lęgowych poprzez: a) zapobiegnięcie utracie miejsc bezpiecznych do wodzenia piskląt poprzez zachowanie roślinności szuwarowej w korytach cieków naturalnych i przy brzegach jezior i wysp (nie dotyczy wykonywanych poza okresem od 1 kwietnia do 14 sierpnia, prac służących poprawie warunków korzystania z wód, ochronie przeciwpowodziowej lub utrzymywaniu wód, przy uwzględnieniu wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód), b) pozostawianie bez zabiegów gospodarczych pasów o szerokości 50 m wokół jezior o powierzchni większej niż 0,5 ha oraz pasów o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu wzdłuż odcinków rzek, na których występuje ten gatunek lub gospodarowanie na ww. pasach rębniami złożonymi (z wyjątkiem IVd z cięciami zupełnymi), w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego. Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu w drzewostanach IV klasy wieku i starszych, a w drzewostanach pozostałych klas	ad. a) Gmina Brusy: J. Skoszewskie, J. Somińskie, J. Leśno. Górne, J. Leśno Dolne, J. Wielkie Młosino, J. Brzeźno, J. Blewicz, J. Skąpe, Gmina Czarna Woda; Wda Gmina Czersk: Brda, J. Mętno, J. Ostrowite, Gmina Dziemiany: J. Dywańskie, J. Schodno, J. Słupinko, J. Radolne, J. Wdzydze, Gmina Kaliska: Wda, Gmina Karsin: J. Wdzydze, J. Piaseczno, Gmina Kościerzyna: Wda, J. Gołuń, Gmina Lipnica: J. Kielskie, J. Kiedrowickie, Pceń k. Zapcenia, Kłonicznica Gmina Lipnica: J. Wieckie, Wda, J. Skrzyńki Duże, J. Wyrównno, Lubichowo: Wda, Gmina Osieczna: Wda Gmina Stara Kiszewa: Wieżyca, J. Czerwonko, J. Kozielnia, J. Krąg, J.	ad. a) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego, ad. b, c, d) właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

	<p>w ciągu całego roku,</p> <p>c) pozostawienie ww. pasach wszystkich drzew dziuplastych o ile nie zagraża to bezpieczeństwu ludzi, mienia w istniejących obiektach budowlanych,</p> <p>d) na obszarach w użytkowaniu rębny takie wyznaczanie pozostawianych kęp starodrzewu, aby obejmowały maksymalną liczbę drzew dziuplastych</p>	<p>Chwarzno, Gmina Studzienice: Wda, J. Fiszewo, <u>ad. b, c, d)</u> lokalizacje wymienione powyżej oraz następujące lokalizacje na terenie woj. kujawsko-pomorskiego: Gmina Tuchola: Wielki Kanał Brdy, Brda, Jez. Stobno, J. Sztuczne, Jez. Duk Gmina Śliwice: Jez. Długie, Gmina Cekcyn: Jez. Cekcyńskie Wielkie, Gmina Osie: Wda, Jez. Wierzchy, Zbiornik Żur, Zbiornik Gródek, Gmina Lniano: J. Ostrowite, j. Dąbrowa, j. Błędzimskie Gmina Gostycyn: J. Szpitalne</p>	
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
	<p>Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej – co 3 lata dwukrotnie w sezonie lęgowym (II-III dekada kwietnia i II dekada maja – II dekada czerwca). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO</p>	<p>Losowo wytypowane powierzchnie i/lub transekty obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - minimum 20% długości dolin rzek i większych potoków; - minimum 20% liczby niewielkich zbiorników wodnych o powierzchni do 1 ha (stanowiących potencjalne lęgowiska gatunku); - minimum 30% powierzchni jezior stanowiących potencjalne lęgowiska gatunku (z pominięciem płytkich i zeutrofizowanych zbiorników); jeziora te powinny być kontrolowane w 	<p>RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy</p>

		całości.	
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A118 Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A123 Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A153 Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez: 1. działania obligatoryjne: zachowanie siedlisk gatunku, położonych na trwałych użytkach zielonych	Ad. 1) Trwałe użytki zielone w obszarze Natura 2000 poza rezerwatami przyrody, ad. 2) trwałe użytki zielone w obszarze	ad. 1. zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości, ad. 2. właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem

	<p>oraz ekstensywne użytkowanie kośne, kośno - pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych,</p> <p>2. działania fakultatywne:</p> <p>1) wstrzymanie się od wapnowania, mechanicznego niszczenia struktury gleby, w tym bronowania i przeorywania w ciągu całego roku oraz od zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub do dnia 15 czerwca w przypadku użytkowania pastwiskowego,</p> <p>2) wstrzymanie się od nawożenia w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego i pastwiskowego</p> <p>3) przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:</p> <p>a) częstotliwość koszenia przy użytkowaniu kośnym: dwa pokosy w roku, a w uzasadnionych przypadkach jeden pokos w odniesieniu do siedlisk o podłożu torfowym,</p> <p>b) termin koszenia: przy użytkowaniu kośnym - pierwszy pokos w terminie od dnia 15 czerwca do dnia 15 lipca, drugi pokos w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 31 października, a w odniesieniu do siedlisk o podłożu torfowym jeden pokos w terminie od dnia 15 czerwca do dnia 31 października; przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym - pokos w terminie od dnia 15 czerwca do dnia 15 lipca,</p> <p>c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym niepozostawianie rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie siano powinno zostać usunięte z działki rolnej lub ułożone w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki</p>	<p>Natura 2000 w miejscach stwierdzenia gatunku, poza rezerwatami przyrody</p>	<p>sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
--	---	--	---

	<p>rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,</p> <p>d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15-20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w przypadku pokosów w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,</p> <p>e) dla działek nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15-20% powierzchni tej działki,</p> <p>f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym - wypas po pokosie w terminie do dnia 31 października przy obsadzie zwierząt od 0,5 do 1,5 DJP/ha,</p> <p>g) dopuszczalne jest ograniczone nawożenie do 60 kg N/ha/rok, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne - w przypadku użytkowania kośnego;</p> <p>4) przy użytkowaniu pastwiskowym:</p> <p>a) wypas przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha, w terminie od dnia 15 maja do dnia 15 czerwca oraz przy obsadzie zwierząt od 0,5 do 1,5 DJP/ha po dniu 15 czerwca do dnia 31 października,</p> <p>b) dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie po dniu 15 czerwca do dnia 31 marca oraz przy obsadzie do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 15 czerwca,</p>		
--	--	--	--

	<p>c) w przypadku niedojadów: coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 listopada oraz zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie siano powinno zostać usunięte z działki rolnej lub ułożone w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.</p> <p>W przypadku konfliktu z zapisami planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk pierwszeństwo realizacji mają działania dla ochrony siedlisk przyrodniczych.</p>		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Nie planuje się		
A165 Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		

Projekt

	Nie planuje się		
A168 Brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Przeprowadzenie rozpoznania w zakresie miejsc występowania, liczebności i stanu ochrony populacji lęgowej w obszarze w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	Siedliska właściwe dla gatunku w obszarze Natura 2000	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy,
A207 Siniak <i>Columba oenas</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Utrzymanie odpowiedniej struktury siedlisk lęgowych poprzez: a) pozostawienie w ramach każdej rębni, na powierzchni manipulacyjnej 4-5% powierzchni starodrzewu (drzewostanu macierzystego) wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy) - nie mniejszej niż 6 arów. Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu. Działanie to nie dotyczy drzewostanów będących w blokach upraw pochodnych. W ramach kompensacji dla uzyskania 5% pozostawionych starodrzewów w każdym leśnictwie mającym uprawy pochodne, pozostawić należy większą powierzchnie starodrzewi	Cały obszar Natura 2000	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

	<p>na pozostałych zrębach. W przypadku działek zrębowych zlokalizowanych w oddziałach bezpośrednio przylegających do cieków i zbiorników wodnych do powierzchni 5 % drzewostanów pozostających do naturalnego rozkładu zalicza się powierzchnię stref pozostawioną przy ciekach i zbiornikach wodnych. W tych oddziałach nie ma potrzeby pozostawienia kęp starodrzewu,</p> <p>b) pozostawienie w drzewostanach wszystkich drzew dziuplastych o ile nie zagraża to bezpieczeństwu ludzi, mienia w istniejących obiektach budowlanych, na obszarach w użytkowaniu rębny takie wyznaczenie pozostawianych kęp starodrzewu, aby obejmowały maksymalną liczbę drzew dziuplastych,</p> <p>c) dążenie do pozostawiania w drzewostanach na całym obszarze docelowo co najmniej 10 m³/ha martwego drewna na wszystkich siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb), we wszystkich pozostawionych w drzewostanach kępach starodrzewu oraz w strefach 50 m wokół brzegów wszystkich jezior o powierzchni powyżej 0,5 ha i wzdłuż rzek w pasie o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu</p>		
<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>			
Nie planuje się			
<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>			
Nie planuje się			
A232	Dudek	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>	

Upupa epops	Utrzymanie właściwego stanu siedlisk poprzez: a) pozostawianie w zadrzewieniach śródpolnych, śródłąkowych i nadwodnych wszystkich drzew dziuplastych, b) zapobiegnięcie zniszczeniu siedlisk lęgowych i żerowiskowych poprzez zachowanie trwałych użytków zielonych i nieużytków .	Ad. a) Obszary nieleśne w obszarze Natura 2000 stanowiące rzeczywiste i potencjalne miejsca występowania gatunku, ad. b) Trwałe użytki zielone i nieużytki w obszarze Natura 2000 stanowiące rzeczywiste i potencjalne miejsca występowania gatunku	zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości, gminy: Kościerzyna, Lipusz, Dziemiany, Karsin, Stara Kiszewa, Studzienice, Lipnica, Parchowo, Bytów, Czarna Woda, Kaliska, Zblewo, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (gmina miejska i wiejska), Smętowo Graniczne, Brusy, Konarzyny, Czersk, Chojnice, Warlubie, Osie, Jeżewo, Drzycim, Lniano, Śliwice, Cekcyn, Tuchola, Gostycyn, Lubiewo, Kęsowo, Nowe, RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Monitoring stanu ochrony populacji lęgowej - liczenie zajętych terytoriów nie rzadziej niż co 4 lata, 3 razy w sezonie lęgowym (10–30 kwietnia, 10–30 maja, 20–30 czerwca). Pierwsze liczenie należy wykonać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO	10 powierzchni próbnych po 25 km² każda, losowo wytypowanych w rejonach występowania właściwych dla gatunku siedlisk	RDOŚ w Gdańsku, RDOŚ w Bydgoszczy
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
Nie planuje się			
A261 Pliszka górska <i>Motacilla cinerea</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Nie planuje się		
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
Nie planuje się			

Projekt

A391 Kormoran czarny <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>
	Nie planuje się
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych</i>
	Nie planuje się
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>
	Nie planuje się

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w art. 28 ust. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. W tej sytuacji posiada również kompetencje do zmiany przedmiotowego aktu prawnego.

W dniu 31 marca 2015 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku wspólnie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy ustanowił zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009. Zarządzenie opublikowano dnia 9 kwietnia 2015 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego (poz. 1161) oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego (poz. 1183). Weszło ono w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Już po jego wejściu w życie w ramach kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespółonej administracji rządowej, Minister Środowiska, pismem DP-074-57/28884/15/PM1 z dnia 4 września 2015 r. stwierdził uchybienia uzasadniające zmianę we własnym zakresie ww. zarządzenia. Poniżej zamieszczono treść uwag i sposób ich uwzględnienia w treści niniejszego zarządzenia zmieniającego:

1) *„W załączniku nr 5 w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A067 Gągoł oraz A070 Nurogęś określono w sposób nieprawidłowy podmioty, które są odpowiedzialne za wykonanie działania ochronnego, polegającego na ochronie siedlisk łęgowych poprzez zapobiegnięcie zniszczeniu siedlisk łęgowych poprzez zachowanie istniejącego użytkowania naturalnej roślinności brzegów jezior i rzek oraz lokalizowanie nowego zainwestowania w miejscach już przekształconych i zagospodarowanych. Należy wskazać, iż zgodnie z konstytucyjną zasadą legalizmu, wynikającą z art. 7 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.) oraz wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 17 listopada 2011 r. (sygn. I FSK 88/11) jedynie ustawa może normować prawa i obowiązki obywateli. Z kolei w planie zadań ochronnych - akcie prawa miejscowego, w działaniach ochronnych na zarządców, właścicieli lub użytkowników nieruchomości, będących podmiotami prywatnymi, nałożono wskazane obowiązki. Przedstawione rozwiązania należy uznać, za niezgodne z konstytucyjnymi unormowaniami”*,

Uwagę uwzględniono. Przeformułowano działanie na „Ochrona siedlisk łęgowych poprzez zachowanie roślinności w strefie przybrzeżnej cieków naturalnych, jezior i wysp (nie dotyczy udrażniania koryt cieków poprzez wykaszanie roślinności zanurzonej w celu umożliwienia spływu wód oraz wykonywanych poza okresem od 1 kwietnia do 14 sierpnia, prac służących poprawie warunków korzystania z wód, ochronie przeciwpowodziowej lub utrzymywaniu wód, przy uwzględnieniu wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód).” Podmiotem odpowiedzialnym za jego wdrażanie będzie „Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego”. Przed procedurą tzw. udziału społecznego zapis „wykaszenie roślinności zanurzonej” doprecyzowano i przyjął on formę „wykaszenie i usuwanie roślinności zanurzonej”. Weryfikacje zapisu poczyniono uwzględniając częściowo uwagę Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku (e-mail z dnia 15.09.2016 r.).

2) *„W załączniku nr 5 w odniesieniu do działań ochronnych polegających na utrzymaniu odpowiedniej struktury żerowisk poprzez zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych oraz ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych, należy wskazać, że z charakteru działań wynika, że stanowią one działania obligatoryjne. Przedmiotowe działania nie zawierają jednak takiej informacji”*;

Uwagę uwzględniono – dodano odpowiednią informację przy gatunkach bocian czarny i bocian biały.

Minister Środowiska zgłosił również uwagę, którą należy uwzględnić podczas opracowywania w przyszłości projektów innych, podobnych aktów prawa miejscowego: *„W ostatnim paragrafie zarządzeń wskazano, że wchodzi one w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego lub w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego oraz w Dzienniku*

Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Należy wskazać, iż nie ma potrzeby wyszczególniania miejsca ogłoszenia aktu, ponieważ wynika ona z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.)”.

Uwagę uwzględniono w treści niniejszego projektu zarządzenia.

W treści niniejszego projektu zarządzenia doprecyzowano także zapisy działania dotyczącego modyfikacji gospodarki leśnej. Mailem z dnia 15.10.2015 r. (przekazanym pismem nr WPN.6323.67.2015.NG z dnia 21.10.2015 r. przez RDOŚ w Bydgoszczy) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu zgłosiła problemy z interpretacją działania „pozostawianie bez zabiegów gospodarczych pasów o szerokości 50 m wokół jezior o powierzchni większej niż 0,5 ha, oraz pasów o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu wzdłuż odcinków rzek na których występuje ten gatunek lub gospodarowanie na ww. pasach rębniami złożonymi (z wyjątkiem IVd z cięciami zupełnymi), w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego” zaplanowanego dla ochrony siedlisk lęgowych gągoła i nurogęsi. Wątpliwość dotyczyła kwestii, czy działanie to odnosi się również do cięć pielęgnacyjnych (czyszczenia, trzebieże) czy tylko do cięć rębnych. Aby uniknąć takich wątpliwości interpretacyjnych w przyszłości postanowiono zmodyfikować zapis na „pozostawianie bez zabiegów gospodarczych pasów o szerokości 50 m wokół jezior o powierzchni większej niż 0,5 ha, oraz pasów o szerokości odpowiadającej jednej wysokości drzewostanu wzdłuż odcinków rzek, na których występuje ten gatunek lub gospodarowanie na ww. pasach rębniami złożonymi (z wyjątkiem IVd z cięciami zupełnymi), w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego. Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu”. Zapis „Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu” następnie zmodyfikowano przed procedurą tzw. udziału społecznego na „Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu w drzewostanach IV klasy wieku i starszych, a w drzewostanach pozostałych klas w ciągu całego roku”. Uwzględniono w ten sposób uwagę Nadleśnictwo Lubichowo, pismo nr NG.7210.02.2016 z dnia 12.09.2016 r.).

Ponadto w ramach autokorekty dokonano modyfikacji zapisów dotyczących:

1. działań ochronnych dla dudka. Biorąc pod uwagę preferencje siedliskowe gatunku zmieniono zapis „zapobiegnięcie zniszczeniu siedlisk lęgowych i żerowiskowych poprzez zachowanie terenów otwartych” na „zapobiegnięcie zniszczeniu siedlisk lęgowych i żerowiskowych poprzez zachowanie łąk, pastwisk i nieużytków” oraz odpowiednio zmodyfikowano obszar wdrażania tego działania. Zapisy te następnie zmodyfikowano uwzględniając m.in. uwagi zgłoszone przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska mailem z dnia 14.09.2016 r. Zastosowano zapis „zapobiegnięcie zniszczeniu siedlisk lęgowych i żerowiskowych poprzez zachowanie trwałych użytków zielonych i nieużytków”. Jako obszar wdrażania wskazano „Trwałe użytki zielone i nieużytki w obszarze Natura 2000 stanowiące rzeczywiste i potencjalne miejsca występowania gatunku”. Z zapisu dotyczących podmiotu odpowiedzialnego za wdrażanie działania usunięto sformułowanie „właściciele/ zarządcy gruntów” gdyż wcześniej już wskazano, że podmiotem odpowiedzialnym jest „zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości”. Dla działania „pozostawianie w zadrzewieniach śródpolnych, śródłąkowych i nadwodnych wszystkich drzew dziuplastych” przyjęto, że obszarem wdrażania powinny być „obszary nieleśne w obszarze Natura 2000 stanowiące rzeczywiste i potencjalne miejsca występowania gatunku”. Zatem po niewielkiej modyfikacji utrzymano zapis z dotychczasowego zarządzenia.;
2. monitoringu z zakresie:
 - a) częstotliwości wykonywania monitoringu: dla dzięcioła czarnego, dudka i gęgawy (z „co 4 lata” na „nie rzadziej niż co 4 lata”). Zmiany te wprowadzono w celu ujednoczenia częstości monitoringów dla poszczególnych gatunków w obszarze Natura 2000, a przez to racjonalizację kosztów i nakładów pracy wynikających z realizacji zapisów planu zadań ochronnych;

- b) zmiany określenia „co najmniej” na „nie rzadziej niż”, celem uniknięcia wątpliwości przy interpretacji zapisów. Przeformułowania dokonano w odniesieniu do gatunków: bocian czarny, kania czarna, kania ruda, bielik, włochatka;
- c) zakresu monitoringu i obszaru wdrażania dla bąka, bączka, derkacza, zimorodka, dzięcioła czarnego, gągoła i nurogęsi. Doprecyzowano zapisy, które mogły rodzić wątpliwości co do sposobu wykonania działań i mieć wpływ na jakość realizacji planowanych monitoringów oraz zmodyfikowano je biorąc pod uwagę opracowanie Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.) 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa.

Informację o zamiarze przystąpienia do zmiany planu zadań ochronnych (PZO) w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 czerwca 2016 r., zamieszczono na tablicach ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy, stronach internetowych RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy oraz przesłano z prośbą o wywieszenie na tablicy ogłoszeń do właściwych miejscowo urzędów miejskich (w woj. pomorskim w Brusach, w Bytowie, w Chojnicach, w Czarnej Wodzie, w Czersku, w Kościerzynie, w Skórczu oraz w woj. kujawsko-pomorskim w Nowym i w Tucholi), urzędów gmin (w woj. pomorskim: Chojnice, Dziemiany, Kaliska, Karsin, Konarzyny, Kościerzyna, Lipnica, Lipusz, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Parchowo, Skórcz, Smętowo Graniczne, Stara Kiszewa, Studzienice, Zblewo, w woj. kujawsko-pomorskim: Cekcyn, Drzycim, Gostycyn, Jeżewo, Kęsowo, Lniano, Lubiewo, Osie, Śliwice, Warlubie,) oraz starostw (w woj. pomorskim: bytowskiego, chojnickiego, kościerskiego, starogardzkiego, w woj. pomorskim: świeckiego, tucholskiego), a także w prasie (Dziennik Bałtycki i Gazeta Pomorska z dnia 7 lipca 2016 r.). Poproszono także wójtów i burmistrzów ww. urzędów o przekazanie informacji o zamiarze zmiany PZO do Sołtysów wsi znajdujących się w obszarze Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu zmiany PZO. Projekt zarządzenia umieszczono na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy. Informację o możliwości zapoznania się z projektem zmiany PZO przekazano mailowo członkom Zespołu Lokalnej Współpracy, utworzonego w ramach prac nad PZO w 2012 r. z prośbą o zgłaszanie uwag i wniosków do dnia 16 września 2016 r. Uwagi zgłosiły następujące instytucje:

1. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 14.09.2016 r.

a) *„w przypadku działań obligatoryjnych dla bociana białego może warto jako obszar wdrażania wskazać "trwałe użytki zielone" zamiast "użytki zielone" (tak jak np. w przypadku derkacza czy kszyka). Wtedy będzie to spójne z nazwą działania”*

Uwagę uwzględniono. W przypadku derkacza i kszyka sprecyzowano także obszar wdrażania dla działań fakultatywnych. Dla gatunków bocian czarny, bocian biały, derkacz i kszyk dodano również informację, że działania odnoszą się to trwałych użytków zielonych poza rezerwatami przyrody, gdyż biorąc pod uwagę ich cele, działania dla nich zaplanowane mogą być sprzeczne z działaniami dla ww. gatunków. Ponadto dla gatunków derkacz i kszyk w opisie działań doprecyzowano zapis dotyczący priorytetowości działań w przypadku, gdy na terenie trwałych użytków zielonych znajdują się siedliska przyrodnicze chronione w obszarze mających znaczenie dla Wspólnoty lub specjalny obszarze ochrony siedlisk znajdującym się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Bory Tucholskie. Dotychczasowy zapis „W przypadku zaplanowania na danym terenie działań w celu ochrony siedlisk przyrodniczych wykonywać je w pierwszej kolejności” zmieniono na „W przypadku konfliktu z zapisami planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk pierwszeństwo realizacji mają działania dla ochrony siedlisk przyrodniczych”

b) *„w odniesieniu do dudka należy wskazać, iż to podmiot odpowiedzialny (czyli np. właściciel) będzie musiał określić, czy dany teren stanowi potencjalne miejsce występowania gatunku. Wydaje się, iż albo należałoby zastosować tu zapisy obligatoryjne-fakultatywne dla TUZ, albo na mapie wskazać tereny stanowiące płaty odpowiednie dla dudka”*

Uwagę częściowo uwzględniono. Ograniczenie działania tylko do TUZ wydaje się niewystarczające biorąc pod uwagę, że istotnym elementem w siedliska dudka mogą być również nieużytki. Zastosowano zatem zapis „zapobiegnięcie zniszczeniu siedlisk lęgowych i żerowiskowych poprzez zachowanie trwałych użytków zielonych i nieużytków”. Jako obszar wdrażania wskazano „Trwałe użytki zielone i nieużytki w obszarze Natura 2000 stanowiące rzeczywiste i potencjalne miejsca występowania gatunku”. Z zapisu dotyczących podmiotu odpowiedzialnego za wdrażanie działania usunięto sformułowanie „właściciele/ zarządcy gruntów” gdyż wcześniej już wskazano, że podmiotem odpowiedzialnym jest „zarządca, właściciel lub użytkownik nieruchomości”. Dla działania „pozostawianie w zadrzewieniach śródpolnych, śródłukowych i nadwodnych wszystkich drzew dziuplastych” przyjęto, że obszarem wdrażania powinny być „obszary nieleśne w obszarze Natura 2000 stanowiące rzeczywiste i potencjalne miejsca występowania gatunku”. Zatem po niewielkiej modyfikacji utrzymano zapis z dotychczasowego zarządzenia.

2. Klub Przyrodników, pismo z dnia 16.09.2016 r.

- a) *„Działania ochronne dla gągoła i nurogęsi powinny zapobiegać niszczeniu, w strefie brzegowej cieków, potencjalnych miejsc lęgowych tych gatunków, jak drzew dziuplastych, drzew potencjalnie dziuplastych (w których prawdopodobne jest wykucie dziupli), wykrotów itp. usuwanie takich drzew strefach brzegowych cieków następuje najczęściej w ramach prac utrzymaniowych cieków (wycinanie drzew jest jedną z kategorii prac utrzymaniowych wód). Działanie „zachowanie roślinności w strefie przybrzeżnej cieków naturalnych, jezior i wysp” nie powinno więc zawierać wyjątku wobec prac utrzymaniowych”.*

Uwagi nie uwzględniono. Należy zauważyć, że prace utrzymaniowe powinny być wykonywane poza okresem lęgowym, a więc poza okresem od 1 kwietnia do 14 sierpnia, zatem nie powinno dojść do zniszczenia lęgów gatunku. W trakcie prac mogą zostać ewentualnie zniszczone potencjalne miejsca gniazdowania, jednakże biorąc pod uwagę niewielką skalę ilości wycinek prowadzonych w ramach tego typu prac, ewentualne zniszczenia nie powinny wpłynąć na obniżenie stanu ochrony gatunku. Stan ochrony obu gatunków został oceniony jako właściwy;

- b) *„Podobnie, dla w/w gatunków, modyfikacje gospodarki leśnej powinny zakładać pozostawienie stref brzegowych bez użytkowania, a nie zagospodarowanie tych stref rębniami złożonymi. Z punktu widzenia gągoła i nurogęsi usunięcie drzew w tych strefach rębnią częściową jest tak samo niekorzystne, jak ich usunięcie rębnią zupełną. Dla w/w gatunków należałoby dążyć do pozostawienia stref brzegowych nieużytkowanych rębnie w celu umożliwienia zestarzenia się drzew na brzegach wód powyżej wieku rębności, ponieważ w miarę starzenia się drzew, przy osiągnięciu przez drzewa wieku ok. 120-160 lat, raptownie rośnie prawdopodobieństwo wytworzenia się odpowiednich dla w/w gatunków dziupli. Nie ma natomiast przeciwwskazań do wykonywania, poza sezonem lęgowym ptaków, zabiegów pielęgnacyjnych – koncentrują się one zwykle na młodszych drzewach, mało znaczących jako element siedliska gągoła i nurogęsi.”*

Uwagi nie uwzględniono. Stan ochrony obu gatunków został oceniony jako właściwy, zatem nie wydaje się konieczne całkowite wstrzymanie gospodarki leśnej na tych terenach. Dopuszczenie gospodarowania rębniami złożonymi (w tym rębnią częściową) ma na celu minimalizację negatywnego wpływu wycięcia w krótkim okresie czasu drzew z dużej powierzchni obszaru jakie nastąpiłoby w wyniku stosowania rębni zupełnych;

- c) *Dla derkacza należy wprowadzić autopoprawkę, wykreślając z działań obligatoryjnych użytkowanie pastwiskowe, nieodpowiednie dla tego gatunku.*

Uwagi nie uwzględniono. Należy zauważyć, że w obszarze Natura 2000 przedmiotem ochrony jest również kszyc, dla którego wypasanie jest odpowiednie. Ponieważ oba gatunki mogą zasiedlać podobne siedliska, zatem rozgraniczenie które łąki mogłyby być obligatoryjnie wypasane a które powinny, nie jest zasadne. Tym bardziej, że siedliska wypasane nie są przez derkacza preferowane jednakże prowadzenie wypasu nie wyklucza definitywnie występowania derkacza. Ponadto zmodyfikowano działania fakultatywne dla gatunków derkacz i kszyc dostosowując je do obowiązującego PROW oraz usunięto z

działań ochronnych zapis „lub użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk”;

- d) *Dla zimorodka należy wprowadzić autopoprawkę: chronione powinny być nie tylko miejsca lęgowe (wyrwy, podcięcia erozyjne, obrywy), ale także elementy strukturalne istotne dla żerowania – martwe drzewa w korytach rzek.*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono działanie „Ochrona siedlisk żerowiskowych poprzez pozostawienie w nurcie cieków naturalnych przewróconych w sposób naturalny drzew (z wyłączeniem sytuacji, gdy przewrócone drzewa powodują podtopienia terenów zabudowanych, istniejącej infrastruktury technicznej oraz użytków rolnych) i zabezpieczeniem przed podtopieniem terenów zabudowach i użytków rolnych”;

3. Nadleśnictwo Lipusz, pismo nr ZG.7210.3.2016.DR z dnia 13.09.2016 r.

- a) *przedmiot ochrony A223 włośchatka, A236 dzięciol czarny, A207 siniak*

W projekcie widnieje zapis „pozostawianie w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% powierzchni starodrzewu wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi - co najmniej 5 arów”, natomiast według Zasadach Hodowli Lasu „...powierzchnia pozostawionych fragmentów starodrzewu nie powinna być jednostkowo mniejsza niż 6 arów i łącznie nie większa niż 5 % powierzchni manipulacyjnej pasa zrębowego, strefy lub smugi ... ”

Uwagę uwzględniono. Zastosowano zapis „pozostawienie w ramach każdej rębni, na powierzchni manipulacyjnej 4-5% powierzchni starodrzewu (drzewostanu macierzystego) wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy) - nie mniejszej niż 6 arów”

- b) *przedmiot ochrony A215 puchacz*

W obszarze wdrażania mówi się o miejscach gniazdowania gatunku, natomiast w działaniach ochronnych o strefach ochronnych puchacza.

Uwagę uwzględniono. Doprecyzowano zapisy dotyczące działań i obszaru wdrażania.

4. Nadleśnictwo Lubichowo, pismo nr NG.7210.02.2016 z dnia 12.09.2016 r.

Nadleśnictwo Lubichowo sugeruje zapis działań ochronnych dla gatunków : Gągoł A067 , Nurogęś A070 określający pozostawienie bez zabiegów gospodarczych drzewostanów starszych klas wieku, w których potencjalnie mogą występować dziuple wykorzystywane, zgodnie z biologią gatunków, do zasiedlenia. Ograniczenie możliwości wykonywania zabiegów, niezbędnych z punktu widzenia gospodarki leśnej w okresie od 1 sierpnia do 28 lutego, we wszystkich drzewostanach rosnących wzdłuż rzek i jezior, nie przyczynia się do poprawy bytowania gatunków.

Uwagę uwzględniono. Zastosowano zapis „Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu w drzewostanach IV klasy wieku i starszych, a w drzewostanach pozostałych klas w ciągu całego roku”.

5. Nadleśnictwo Przymuszewo, pismo nr ZG.7210 .5.1.2016 z dnia 16.09.2016 r.

- a) *Nurogęś - prośba o sprecyzowanie zapisu "południowa część Jeziora Skąpego" (nr oddziałów)*

Ponowna analiza dokumentacji planu zadań ochronnych wskazała na konieczność objęcia działaniem całego Jeziora Skąpe oraz dodania terenów wokół tego jeziora do obszaru wdrażania dla gągoła. Ponadto przeanalizowano jeszcze raz rozmieszczenie gągoła i nurogęsi w obszarze Natura 2000 i zweryfikowano odpowiednio zapisy w projekcie zarządzenia. Przyporządkowano także poszczególne lokalizacje do gmin.

- b) *Włośchatka - wnioskuje się wprowadzić zapis o wyłączenie obowiązku pozostawienia 5% powierzchni starodrzewia w drzewostanach będących w blokach upraw pochodnych. W ramach kompensacji dla uzyskania 5% pozostawionych starodrzewi w każdym leśnictwie mającym uprawy pochodne, pozostawić należy większą powierzchnie starodrzewi na pozostałych zrębach. W przypadku działek zrębowych zlokalizowanych w oddziałach bezpośrednio przylegających do cieków i zbiorników wodnych do obowiązkowej powierzchni 5 % drzewostanów pozostających do naturalnego rozkładu zalicza się*

powierzchnię stref ochronnych pozostawioną przy ciekach i zbiornikach wodnych. W tych oddziałach nie ma potrzeby pozostawienia kęp starodrzewia.

Uwagę uwzględniono.

c) *Dzięciol* - zapis taki sam jak w przypadku *Włochatki*

Uwagę uwzględniono.

d) *Siniak* - zapis taki sam jak w przypadku *Włochatki*

Uwagę uwzględniono.

6. Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych, e-mail z dnia 15.09.2016 r.

a) *W odniesieniu do przedmiotu ochrony A021 Bąk dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania:*

Na terenie Zaborskiego PK położone jest j. Somińskie (częściowo), a w PZO wpisana jest "połud-wsch. brzeg jez. Somińskiego". Wydaje się uzasadnionym, aby całe jezioro objęte było tym działaniem, tak jak w przypadku nurogęsi,

Uwagę uwzględniono. Ponadto doprecyzowano lokalizację części pozostałych obszarów wdrażania dla tego gatunku, a także dodano zapis „oraz siedliska lęgowe gatunku wykazane w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko lub w trakcie procedury w trybie art. 6.3 Dyrektywy Siedliskowej lub wykazane w trakcie prowadzonych badań”, aby obszar wdrażania uwzględniał także nowe informacje o stanowiskach gatunku.

b) *W odniesieniu do przedmiotu ochrony A067 Gągoł dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania wprowadzony jest zapis: „Dopuszcza się w okresie od 1 sierpnia – 28 lutego wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych niezbędnych do wyprowadzenia dojrzałego drzewostanu”.*

Proponujemy zmianę ww. zapisu dotyczącą wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych na czas od 1 września – 28 lutego, z uwagi na inne gatunki ptaków wychowujące pisklęta, np. z rodziny wróblowatych.

Na terenie Zaborskiego PK położone jest j. Somińskie (częściowo), a w PZO wpisana jest "wsch. brzeg jez. Somińskiego". Wydaje się uzasadnionym, aby całe jezioro objęte było tym działaniem, tak jak w przypadku nurogęsi. Dla gągoła obszar wdrażania należy rozszerzyć o jeziora Niedźwiedź i jezioro Wegner w rejonie wsi Charzykowy-Chojniczki. Na tych jeziorach ptaki obserwowane są regularnie przez pracowników ZPK i są one istotne dla populacji lęgowej tego gatunku. Są to jeziora w znacznej części otoczone lasem i znajdują się pod umiarkowaną presją antropogeniczną w okresie lęgów i wodzenia młodych ptaków. Są to dogodne miejsca lęgowe i żerowiska dla gągoła. Na południowym brzegu j. Niedźwiedź latem znajduje się miejsce do kąpeli, a całe jezioro jest wykorzystywane wędkarsko (wiosną jest spokoj). Jezioro Wegner jest niedostępne, przepływowe, przez setki lat było odbiornikiem ścieków z miasta Chojnice poprzez Jarcewską Strugę.

Nie uwzględniono propozycji dotyczącej skrócenia okresu, w którym możliwe jest wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanach z uwagi na inne gatunki ptaków wychowujące pisklęta, np. z rzędu wróbowych, ponieważ w planie zadań ochronnych planuje się tylko działania niezbędne do utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. Uwzględniono natomiast propozycje rozszerzenia obszaru wdrażania.

c) *W odniesieniu do przedmiotu ochrony A391 Kormoran dla działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony należy rozważyć wprowadzenie zapisu: „określenie stanu populacji (miejsc nocowania i żerowania, oszacowanie liczebności) oraz ewentualnych zagrożeń i działań ochronnych”.*

W uzasadnieniu dla wprowadzeniu ww. zapisu są szkody ekonomiczne i przyrodnicze powodowane przez kormorany, które są coraz większym zagrożeniem dla rybactwa, w tym również i wędkarstwa.

Uwagi nie uwzględniono. W planie zadań ochronnych planuje się tylko działania niezbędne do utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. Zatem jeżeli populacja kormorana nie wpływa negatywnie na przedmioty ochrony w obszarze brak jest uzasadnienia dla zaplanowania działań.

7. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, e-mail z dnia 15.09.2016 r. wniósł o *przeformułowanie zapisów dotyczących działań ochronnych dla ochrony siedlisk lęgowych dla A067 Gągoła oraz A070 Nurogęsi tj. o dokonanie następującej zmiany w załączniku do projektu zarządzenia- w zapisach na temat działań ochronnych dla A067 Gągoła (str. 24) oraz A070 Nurogęsi (str. 27): (Kolorem czerwonym zaproponowano nowe brzmienie fragmentu punktu) „Ochrona siedlisk lęgowych poprzez: a) zachowanie roślinności w strefie przybrzeżnej cieków naturalnych, jezior i wysp (nie dotyczy udrażniania koryt cieków poprzez wykonywanie zabiegów mających na celu umożliwienie spływu wód oraz wykonywanych poza okresem od 1 kwietnia do 14 sierpnia, prac służących poprawie warunków korzystania z wód, ochronie przeciwpowodziowej lub utrzymywaniu wód, przy uwzględnieniu wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód).” Zmiana ta jest niezbędna, aby umożliwić szerszy katalog działań mających na celu oczyszczenie koryta w nurcie rzeki, a przez to polepszenie spływu wód bez naruszania roślinności przybrzeżnej.*

Uwagę uwzględniono, ale w nieco inny w sposób niż zaproponował Wnioskodawca. Zastosowano zapis „zapobiegnięcie utracie miejsc bezpiecznych do wodzenia piskląt poprzez zachowanie roślinności szuwarowej w korytach cieków naturalnych i przy brzegach jezior i wysp (nie dotyczy wykonywanych poza okresem od 1 kwietnia do 14 sierpnia, prac służących poprawie warunków korzystania z wód, ochronie przeciwpowodziowej lub utrzymywaniu wód, przy uwzględnieniu wymogów osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ekologicznego wód)”. Zapis taki jest prostszy, bardziej zrozumiały i jednocześnie uwzględnia cały katalog prac zaproponowany przez Wnioskodawcę.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku pismem nr ZO.7210.08.2016 z dnia 15.09.2016 r. wskazała, że nie wnosi uwag do projektu zarządzenia. Podobnie Nadleśnictwo Kaliska pismem nr ZG.7210.3.2016.ZG1 z dnia 07.09.2016 r.

Ponadto w projekcie zarządzenia dokonano następujących zmian:

1. Doprecyzowano zakres monitoringu dla bociana czarnego – zmieniono zapis „liczenie zajętych gniazd i kontrola stref ochronnych” zmieniono na „liczenie zajętych rewirów i kontrola stref ochronnych” a w obszarze wdrażania zapis „miejsca gniazdowania gatunku objęte ochroną strefową” na „5-6 powierzchni kontrolnych po 100 km² każda, w rejonach występowania gatunku i na potencjalnych terenach lęgowych”. Wykonana w ten sposób ocena stanu ochrony będzie bardziej precyzyjna niż taka opierająca się tylko o kontrolowanie stref ochronnych;
2. Doprecyzowano obszar wdrażania uzupełnienia stanu wiedzy dla gatunku bączek oraz monitoringu dla gatunków rybitwa rzeczna i rybitwa czarna, poprzez dodanie informacji o województwie na terenie, którego leżą stanowiska tych gatunków;
3. Doprecyzowano terminy prowadzenia uzupełnień stanu wiedzy dla bączka, bociana białego, łabędzia krzykliwego, żurawia, perkozka, łabędzia niemego, gęgawy, krakwy, cyraneczki, cyranki, brodzca piskliwego;
4. Zrezygnowano z uzupełnienia stanu wiedzy dla gatunku włośchatka w zakresie wykonania inwentaryzacji aktualnie zajmowanych stanowisk lęgowych dzięcioła czarnego (gatunku kluczowego dla włośchatki, od którego zależy dostępność dziupli) w celu określenia, czy dostępność miejsc lęgowych w obszarze jest wystarczająca oraz ewentualnego ustalenia wskazań do lokalizacji budek lęgowych. Biorąc pod uwagę, że stan ochrony dzięcioła czarnego w obszarze Natura 2000 został oceniony, w dokumentacji planu zadań ochronnych, jako właściwy oraz, że w planie zadań ochronnych zaplanowano monitoring populacji tego gatunku, prowadzenie dodatkowych badań nie wydaje się zasadne.

Udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.) został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do projektu zarządzenia zmieniającego plan zadań ochronnych. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia, na tablicach ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy, na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku i RDOŚ w Bydgoszczy oraz przesłane z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń do właściwych miejscowo urzędów miejskich (w woj. pomorskim w Brusach, w Bytowie, w Chojnicach, w Czarnej Wodzie, w Czersku, w Kościerzynie, w Skórczu oraz w woj. kujawsko-pomorskim w Nowym i w Tucholi), urzędów gmin (w woj. pomorskim: Chojnice, Dziemiany, Kaliska, Karsin, Konarzyny, Kościerzyna, Lipnica, Lipusz, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Parchowo, Skórcz, Smętowo Graniczne, Stara Kiszewa, Studzienice, Zblewo, w woj. kujawsko-pomorskim: Cekcyn, Drzycim, Gostycyn, Jeżewo, Kęsowo, Lniano, Lubiewo, Osie, Śliwice, Warlubie,) oraz starostw (w woj. pomorskim: bytowskiego, chojnickiego, kościerskiego, starogardzkiego, w woj. pomorskim: świeckiego, tucholskiego), a także w prasie (.....). Poproszono także wójtów i burmistrzów ww. urzędów o przekazanie informacji o rozpoczętym udziale społecznym do sołtysów wsi znajdujących się w obszarze Natura 2000.

Na wniesienie uwag i wniosków do projektu zarządzenia zmieniającego plan zadań ochronnych wyznaczono okres 21 dni. W tym czasie wpłynęły uwagi i wnioski:.....

Projekt zarządzenia wpisano do publicznie dostępnego wykazu danych prowadzonego na stronie internetowej www.ekoportal.pl, pod numerem

Projekt zarządzenia został uzgodniony w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.) z Wojewodą Pomorskim, pismem z dnia oraz z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim pismem z dnia